

Thorvald Staunings tale ved Journalistforbundets 30-årsjubilæum

Taler

Thorvald Stauning
Statsminister

Dato

9. december 1934

Sted

Ukendt

Omstændigheder

Københavns Journalistforbund (som senere blev til Dansk Journalistforbund) blev stiftet i 1904 og kunne altså fejre 30-årsjubilæum i 1934.

Igennem en halv snes Aar har Journalistforbundet gennemført, at der ved hvert Aars stiftelsesfest fremsættes nogle politiske udtalelser af Statsministeren.

Skæbnen har villet, at det er mig, som har talt de otte Gange, men det skyldes altsaa de stabile Regeringsforhold, som er tilvejebragt.

Naar jeg i Aar skal fremsætte nogle Betragtninger, vil man forstaas, at der er en Rigdom af Anliggender, som kunde omtales, der er stærke Brydninger mellem Anskuelse og Systemer, og der har i længere tid ogsaa været en forholdsvis betydelig Uro i dansk politik.

De forholdsvis rolige Brydninger imellem de danske Partier – fire i Tal – som var kendte i mange Aar, er afløst af Brydninger imellem et større Antal Grupperinger. Den Splittelse efter ganske unaturlige Linier, som andre steder var Indledningen til Kaos, er ogsaa begyndt her. Den tidligere samlede Opposition er spaltet ud i 7 Grupper, og ofte er det imellem disse, at Striden raser værst. Denne tilstand er naturligvis ikke gunstig, men den er alligevel ikke nødvendigvis Indledning til Kaos ogsaa i Danmark. De fleste danske vælgere er oplyste nok til at se, hvor urimelig denne indre Strid er og vil derfor næppe medvirke til videre Udvikling deraf.

Man kan spørge, hvoraf denne mærkelige Tilstand er opstaaet, og maa sikkert komme til det Resultat, at en del hidrører fra den Krise, der er gaaet over Verden og har sat Spor ogsaa her i

Landet. Det er en bekræftelse paa det gamle, danske Ordsprog: Naar Krybben er tom, bides Hestene.

Befolkningernes svigtende Købeevne, foraarsaget af Udviklingen under og efter Verdenskrigen, havde dybt indgribende Virkning i Eksporterhvervene, i de enkelte Udøveres Livsforhold og i Landets økonomiske Liv. Værdien af Verdenshandelen svandt ind til en Tredjedel af, hvad den var i 1929, og dette tvang alle Lande, der berørtes deraf, ind under omfattende Produktions-Indskrænkninger og Reguleringer, og da Købsmidlet i Værdien af de afsatte Produkter indskrænkedes, maatte ogsaa Indkøbene formindskes, og den saakaldte Selvforsyning blev gennemført i saa stort Omfang som muligt.

Udviklingen har været ensartet i Landene, uden Hensyn til hvilket Styre, der fandtes. Hvad der iværksattes, var det fornødne, men netop derfor er megen politisk Strid uforstaaelig, som alt andet, der strider imod sund Fornuft.

Pengevæsen og Afsætningsforhold dirigeredes af de store Lande, men deraf fulgte atter, at Former og Vilkaar for Handelen maatte skifte, at Nødvendighedsartikler blev Hovedsagen ved Indkøb, og at Danmark ogsaa maatte skride til saa megen Selvforsyning, som var nødvendig, for at faa det rette Udbytte af de Betalingsmidler, der var til Raadighed, et Beløb af 1000 Mill. Kr. i Stedet for tidligere 1700 Mill. Kr.

Fra visse Sider taler man, som om de gennemførte Love var djævelske Opfindelser alene til Forurettelse af Handelsstand og Landbrug. Hvis man sagde, at Landbruget af lutter Ondskab havde bragt 50.000 Arbejdere ud i Arbejdsløshed, vilde det være ligesaa urigtigt, som hvad der siges fra den anden Side om Valutacentral og anden Regulering.

De internationale Forhold har medført Vanskeligheder for Landbrugsejendommenes besiddere, og Samfundet har søgt at hjælpe Ejendomsbesidderne over Vanskelighederne ved at paalægge andre Befolkningsdele anselige Ofre.

Krisen har dernæst paaført ejendomsløse Lønarbejdere store Lidelser og Savn ved en Arbejdsløshed af hidtil ukendt Omfang og Varighed. Yderst trevnt har man stillet stærkt begrænsede Midler til Raadighed for denne Side af Krisen, og netop i de sidste Dage har Landbrugets og Kapitalmagts politiske Partier

modsat sig en beskeden Bevilling til de Arbejdsløse i denne Vinter.

Handelsstanden har som Følge af de internationale Forhold lidt Afbræk i Omsætning og Fortjeneste, men dette Erhverv har Muligheder for at anlægge Virksomheden saaledes, at Vilkaarene dog er væsentlig bedre end Tilfældet er for de 50.000 Arbejdere, som kun har Udsigt til fortsat Arbejdsløshed.

Paa alle Områder, hvor Krisen har sat ind, er det danske Samfund i Stand til at udbedre en Del af Skaden, men Splidagtighed og Uvilie har vanskeliggjort Arbejdet, og samtidig har denne Adfærd forøget Mistilliden overfor det parlamentariske System, som dog er det System, der har Tilslutning fra et stort Flertal af det danske Folk.

I Maaneder har man forhindret vigtige Loves Vedtagelse for saa sluttelig at tilvejebringe Forlig, som derefter kritiseres som utilbørlige Handler – ogsaa af Folk, som er med til at slutte Forligene.

Netop i de sidste Uger og Dage har Valgets Trusselo svævet over Hovederne, men sluttelig sejrede Interessen for Samfundet saa meget, at de nødvendige Love har Udsigt til Gennemførelse. Der kunde vistnok siges meget om de Forhandlinger, der er ført, og om Partiernes Holdning, men det er ikke rimeligt at tage Duften af den Menings-Udveksling, som i Morgen skal foregaa angaaende Valutaloven og en anden Dag angaaende Konverteringen.

Det havde været rimeligere at undgaa meget overflødigt Tovtrækkeri, men det har en Del af Rigsdagens Medlemmer endnu ikke kunnet erkende.

Det maa formentlig være visse fremmede Stemninger, der ansporer til disse Tidens besynderlige Tone og Fremgangsmåde i det politiske Liv. Og det maa formodentlig ogsaa være en langsomt virkende Opfattelsesevne, som giver sig Udslag i visse Kredse.

Man bør forstad, at den Tilstand, hvori Verden befinder sig, vil vedvare en Tid, maaske meget lang Tid, og man bør derfor ogsaa forstaa, at Selvopholdelsesdriften i vor Nation, som i andre Nationer, maa medføre en Række Foranstaltninger, der kan sikre den planmæssige Produktion, som er Betingelsen for Tilvejebringelse af Værdier, nødvendige for Samfundets Liv.

Der er Omraader nok, hvorpaa den politiske strid uden skade kan foregaa, men om Samfundets Økonomiske Liv burde der være et Samarbejde imellem alle interesserede, som desværre stadig savnes.

Man har det Indtryk, at man fra visse Sider tilstræber Forstyrrelse af den rolige Udvikling. Kommunerne vedkender sig en Gang imellem denne Bestræbelse, men den faar Støtte – maaske ubevidst – fra mange andre, der er med til at undergrave tilliden til den lovlige gældende Form for Lovgivning og Statsstyrelse.

Dat maa formodentlig være Udviklingen andre steder, der virker tillokkende, men man skal ikke tro paa Lykken ved en lignende Udvikling i vort Land.

Det danske Folk har stadig vist Evne til at udvikle sig i kulturel Henseende og har Viljen til at leve sit eget Liv.

Derfor har dette Folk ogsaa holdt sig borte fra de Forsøg paa at springe Udviklingstrin over, som kendes fra andre Befolkninger.

Der indførtes et Mindretals-Diktatur i Rusland efter den store Krigs Afslutning. Vi har taget det til Efterretning. Vi har i Landets Forhold til den nye Styrelse handlet korrekt ved at yde den officielle Anerkendelse, som Landets Regering ønskede.

Regering og Lovgivningsmagt har ikke taget Standpunkt imod det nye, men vi har frabedt os den politiske indblanding i vort Lands Forhold, som en Tid syntes at være planlagt. – Skal der være Revolution i Danmark, må det afgøres i Danmark – ikke i Moskwa eller andet Sted.

Og saaledes som den danske Stats Forhold har været til Rusland, har det ogsaa været til den Ændring i Statsformerne, som er foregaaet andre Steder. Vi vil ordne vore indre Forhold selv, og vi forholder os neutrale overfor andre Landes indre Anliggender, idet vi ønsker at indtage en fuldt korrekt Holdning til Naboer som til andre, med hvilke Samliv dog er uundgåeligt.

Enhver Nation maa raade for sit indre Liv og maa overlade andre samme Frihed og Ret.

Fra de ansvarlige Steder i Europa er dette Standpunkt anerkendt som det rette, og vi har med Tilfredshed set afgivne Erklæringer derom. Det vil ikke tjene noget nyttigt Formaal, om et Lands Regering vil indtage én, overfor andre, unneutral, ukorrekt Holdning.

Og jeg benytter derfor ogsaa denne Lejlighed til at fastslaa, at vi ikke vil yppe Strid med andre Nationer. Det danske Folk ønsker at leve sit eget Liv og ønsker at leve det i Fred med Verden.

Og da jeg nu taler til Pressens Mænd, benytter jeg da Anledningen til at sige, at Pressen ha sit Ansvar, som Regeringen har sit. Naturligvis venter ingen, at den politiske Presse skal anerkende Principper for politisk Liv, som den ikke kan tiltræde. Omvendt har de, der maatte ønske at virke for Diktatur eller anden Statsidé, udstrakt Frihed til saadan Virksomhed. De, der har saadanne Synspunkter, kan roligt sige det, men maa naturligvis tage Ansvaret, forsaavidt de kolliderer med Landets Lov.

Hvad man saa kunne vente af Pressen, uden Hensyn til indre-politiske Forskelligheder, er, at den føler sit Ansvar overfor den Nation, den tilhører, samledes at den ikke fremkalder eller styrker fjendtlige Stemninger overfor Nationen. Vort Forhold til andre Nationer er ikke betydningsløst. Vi skylder vort Land at udvise korrekt Optræden overfor andre Landes Myndigheder, og dette vil igen berettige os til at kræve Korrekthed af andre overfor vort Land.

Vi oplever en urolig Tid, men som det er gaaet før, vil Menneskene ogsaa komme igennem den, og Udviklingen er ikke ved Afslutningen.

Hver Tide Mennesker har sine Opgaver, som Tiden begærer det, men det udelukker ikke en Virksomhed paa længere Sigt for de Idealer, man har at stræbe efter.

Jeg hilser Pressens Arbejdere, jeg lykønsker dem med Journalistforbundets fortsatte Virksomhed og takker for den atter i Aar udviste Gæstfrihed.

Kilde

Rigsarkivet: Statsministeriet Thorvald Stauning, Embedsarkiv. 1929-1942 (0001+M01). Taler, artikler med videre.

Kildetype

Maskinskrevet manuskript

Tags

Festtale, Jubilæumstale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/thorvald-staunings-tale-ved-journalistforbundets-30-arsjubilaem>